Raadsvoorstel

Voorstelnummer: 776016
Zaaknummer: 875291

Houten, 27 mei 2025

gemeente Houten

Onderwerp:
Regionale Energie Strategie (RES) Herijking regio Utrecht

Beslispunten:
1. De RES regio Utrecht Herijking vast te stellen.

Samenvatting
Gemeente Houten neemt deel aan de Regionale Energie Strategie regio Utrecht (voorheen RES U16). Dit is een samenwerkingsverband van 16 gemeenten, de provincie en 4 waterschappen. Het is een van de dertig energieregio's in Nederland. In 2021 is de RES 1.0 vastgesteld door de gemeenteraad van Houten. De gemeente geeft zelf uitvoering aan de RES, er zijn geen bevoegdheden overgedragen. De RES Herijking (bijlage 1) is een actualisatie van de vastgestelde RES 1.0 en vervangt deze. Hierin zijn de ontvangen zienswijzen en opmerkingen van de commissie MER verwerkt. De RES herijking bevat een groot aantal links en pop-ups. Deze bieden verdiepende informatie. Op 9 januari 2024 informeerden wij u over de ontwikkeling van de RES Herijking (inclusief plan MER) en op 7 februari jongstleden over de concept RES Herijking en de ter inzage legging van plan MER.

De Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 bevat het bod om als Utrechtse regio 1,8 Terra Watt uren (TWh) duurzame elektriciteit op te wekken in 2030. In de Herijking RES 1.0 is dit bod onderbouwd met uitgevoerde en lopende wind- en zonneprojecten in de deelnemende gemeenten, en met zoekgebieden voor zonnevelden en windmolens en zonnepanelen op grote daken. De Herijking RES inclusief plan MER heeft van 25 februari tot 9 april 2025 ter inzage gelegen.
Daarnaast bevat het de Regionale Structuur Warmte, waarin de mogelijkheden voor de inzet van regionale, bovenlokale en lokale duurzame warmtebronnen in kaart is gebracht. De komende jaren vinden er nieuwe ontwikkelingen plaats, daarom wordt de RES in 2029 opnieuw geactualiseerd. De regio neemt hiermee een belangrijke stap op weg naar de realisatie van duurzame energie.

Bijdrage Houten is dezelfde gebleven als de bijdrage aan de vastgestelde RES 1.0
In de Herijking RES 1.0 zijn voor Houten de reeds gerealiseerde en vergunde zonnevelden en windparken opgenomen evenals onze inzet voor zonnepanelen op grote daken. Deze bijdrage wijkt niet af van onze bijdrage aan de vastgestelde RES 1.0. Als we onze eigen vastgestelde duurzame opwek opgave realiseren, dragen we bij aan de totale opgaven van RES Herijking (=1,8 TWh) met: 100 hectare aan zonneparken (zie Zonne-energie | Gemeente Houten), windpark Houten en windpark Goyerbrug voor bijna 0,18TWh. Hiermee voldoen we aan onze in de RES regio afgesproken bijdrage. De grootste belemmeringen voor de realisatie van de nog niet gerealiseerde drie zonnevelden zijn de businesscases en netcongestie.

Aanleiding
In 2021 heeft de gemeenteraad van Houten en vijftien andere gemeenteraden, de Provinciale Staten en vier algemeen besturen van waterschappen de Regionale Energie Strategie U16 (RES) 1.0 vastgesteld. Dit samenwerkingsverband is één van de 30 energieregio's die is ontstaan in het kader van het Nationaal Klimaatakkoord uit 2019. In RES 1.0 staan regionale afspraken over onder andere de realisatie van 1,8TWh aan duurzame elektriciteit voor 2030 in de regio U16, en de samenwerking op het gebied van de warmtetransitie. De deelnemende overheden geven zelf uitvoering aan de RES, met regionaal overleg en ondersteuning. Er zijn geen bevoegdheden overgedragen. In 2023 informeerden we u over ons voornemen om u voor de zomer van 2025 een nieuwe versie van de RES (RES Herijking) voor te leggen. Met de RES Herijking actualiseren we de RES 1.0 en leggen we nieuwe afspraken vast voor de regionale samenwerking rond de energietransitie.
Na vaststelling heeft de RES Herijking de status van een vrijwillig programma onder de Omgevingswet.

Historie besluitvorming
De onderstaande raadsbesluiten en raadsinformatiebrieven gingen vooraf:
- Raadsbesluit ontwerp RES 1.0 (mei 2020, zaaknr. 307856)
- Raadsbesluit RES 1.0 (oktober 2021, zaaknr. 744586)
- Voortgangsdocument RES U16 (april 2023, zaaknr. 796251)
- Voorbereiding RES Herijking (juni 2024, zaaknr. 821285)
- Concept RES Herijking (februari 2025, zaaknr. 859990)

Beknopte inhoud RES Herijking

Energiesysteem
Bij de RES 1.0 lag de focus sterk op het vastleggen van een (regionale) ambitie voor elektriciteitsopwekking. Vier jaar verder kraakt het energiesysteem. Met congestie op zowel opwek als afname in het grootste deel van de regio tot in ieder geval 2029. Het elektriciteitsnet kan de groei niet bijhouden. Netbewust ontwikkelen en slimme oplossingen zijn nodig bij de opwekprojecten. De RES Herijking begint daarom met een beschrijving van het energiesysteem en bevat eerste uitgangspunten voor het energiesysteem van de toekomst. Het onderwerp energiesysteem zal in de toekomst een prominente plek in de RES houden en de RES Herijking is daarbij een eerste stap. Vanuit die context wordt de rol van de RES beschreven op de thema's warmtetransitie en elektriciteitsopwekking. De overgang en overstap naar een nieuw energiesysteem is een geleidelijk proces waarvan het eindbeeld op dit moment nog niet duidelijk is.

Warmtetransitie
Elke gemeente dient als onderdeel van de Omgevingswet, uiterlijk eind 2026, een warmteprogramma te hebben vastgesteld. Deze geeft richting aan de aanpak van de warmtetransitie. De RES Herijking zet in op samenwerking, ondersteuning, kennisdeling en afstemming maar bevat geen tussentijdse gezamenlijke kwantitatieve doelen op het gebied van de warmtetransitie. Samen werken aan concrete warmteprogramma's, waarin energiebesparing en het benutten van de aanwezige (bovenlokale) duurzame warmtebronnen op wijkniveau centraal staan.

Elektriciteitsopwekking
De laatste 4 jaren is ruim de helft van de afgesproken opgave van de RES regio Utrecht (=1,8TWh) gerealiseerd. Om de rest van de totale opgave te realiseren voor uiterlijk 2030, moeten de gemeenten onverminderd doorgaan met de realisatie van hun projecten. De regionale ondersteuning richt zich op het oplossen van belemmeringen, met aandacht voor het energiesysteem van de toekomst.

Na 2030
De RES Herijking bevat geen regionale kwantitatieve ambitie voor elektriciteit of warmte voor de periode na 2030. De bestaande netcongestie laat zien dat voor nieuwe zoekgebieden integratie met het energiesysteem essentieel is. Daarnaast speelt synergie met ruimtelijke ontwikkelingen een belangrijke rol. Steeds duidelijker wordt dat nabijheid van voldoende opwek een randvoorwaarde is voor de ontwikkeling van nieuwe woon- en werkgebieden en de verduurzaming van bestaande gebieden en transport. Daarom worden er subregionale scenario's uitgewerkt voor de (middel)lange termijn die inzicht geven in de samenhang van de energievraag van ruimtelijke ontwikkelingen met mogelijkheden voor elektriciteitsopwekking. In de volgende RES (2029) nemen we op wat we gezamenlijk willen en wat nodig is na 2030.

Beoogd effect

Met de samenwerking in de RES regio beogen we de CO2-uitstoot in de RES regio Utrecht te verminderen vanuit de eigen klimaatambitie (energieneutraal Houten 2040). Hiermee dragen we bij aan de nationale doelstelling van 55% reductie van de CO2-uitstoot in 2030 en 95% in 2050.

Argumenten per beslispunt

1.1 De RES Herijking is een afspraak uit de vastgestelde RES 1.0. en is een uitwerking van van het nationaal Klimaatakkoord
De RES Herijking is de actualisatie van de RES 1.0 waarin is afgesproken om met regelmaat de RES te actualiseren. Hierdoor wordt de voortgang bewaakt en wordt rekening

gehouden met ruimtelijke opgaven en ontwikkelingen die de voortgang kunnen beïnvloeden. Oorspronkelijk zou in 2023 de herijkte RES worden aangeboden, maar dat is niet gebeurd vanwege de invoering van een plan m.e.r. plicht (zie raadsinformatiebrief over Voortgangsdocument).

1.2 De RES Herijking biedt handvatten voor een meer integrale benadering van het energiesysteem

Netcongestie maakt dat de komende jaren de aansluitbaarheid van opwekprojecten beperkt is. De RES Herijking zet in op een meer integrale benadering van het energiesysteem gericht op mogelijkheden voor combinatie met afname. In de warmtetransitie maakt netcongestie het lastig om de warmtevraag te elektrificeren. Daarom willen we bovenlokale duurzame warmtebronnen inzetten zoals het Amsterdam-Rijnkanaal en verkennen we oplossingen voor het tegengaan van netcongestie.

1.3 De RES Herijking is een tussenstap in een permanente opgave voor het klimaatbeleid tot 2050

De RES regio Utrecht vloeit voort uit het Nationaal Klimaatakkoord, en is onderdeel van het Nationaal Programma RES en het Nationale Programma Lokale Warmte. Deze programma's hebben tot doel bij te dragen aan de landelijke doelstellingen voor de CO2 reductie van 95% in 2050. De RES Herijking is een tussenstap in een programma bedoeld om over een lange periode sturing te geven aan de energietransitie.

1.4 Bijdrage aan de RES Herijking door de realisatie van onze eigen klimaatambities

De RES Herijking is onderdeel van onze activiteiten om onze ambitie (Houten energieneutraal 2040) te realiseren. De onderbouwing van onze bijdrage is niet gewijzigd ten opzichte van de RES 1.0. Als we onze eigen vastgestelde duurzame opwek opgave realiseren, dragen we bij aan de totale opgaven van RES Herijking (=1,8TWh) met: 100 hectare aan zonneparken (zie Zonne-energie | Gemeente Houten), windpark Houten en windpark Goyerbrug voor bijna 0,18TWh. Op dit moment bevindt het windpark Goyerbrug zich in de realisatiefase, en de zonneparken De Heul, De Knoest en Oosterlaak in de ontwerpfase. Door regionaal samen te werken, delen we kennis en ervaring met onze partners en stemmen we af waar de opgave gemeentegrens overstijgend is. Zo wordt in regionaal verband verkend of het Amsterdam-Rijnkanaal als duurzame warmtebron voor (een deel van) Houten kan fungeren.

1.5 In de RES regio is afgesproken dat de deelnemende gemeenteraden en parlementen de RES Herijking vaststellen.

In de RES regio Utrecht is afgesproken dat de deelnemende overheden zelf uitvoering geven aan de RES, met regionaal overleg en ondersteuning. Er zijn geen bevoegdheden overgedragen. Hierdoor wordt onze eigen beleid en realisatie van de afgelopen jaren onderdeel van de regionale bijdrage. Daarom dient net zoals bij de vastgestelde RES 1.0, de gemeenteraad de RES Herijking vast te stellen.

Kanttekeningen

1.1 De realisatie van projecten is mede afhankelijk van derden en ontwikkelingen

In de RES herijking leggen we vast hoe we in de regio samenwerken aan de energietransitie. Voor de realisatie van de doelen en ambities zijn we echter sterk afhankelijk van inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en medeoverheden. Daarnaast spelen onvoorziene ontwikkelingen een rol zoals netcongestie. In onze aanpak houden we daar zoveel mogelijk rekening mee en vragen we medeoverheden (zoals Stedin) om de juiste condities te scheppen.

1.2 Wet- en regelgeving zijn in ontwikkeling

Ons huidig instrumentarium biedt ruimte om belangrijke stappen te zetten in de energietransitie. Maar er is bij overheden meer behoefte aan maatschappelijke sturing op het energiesysteem. Zij krijgen en pakken meer verantwoordelijkheid in het energiesysteem. Om hen daarbij te helpen is wet- en regelgeving in ontwikkeling waaronder de Wet Collectieve Warmte en de Energiewet (inwerkingtreding van beide wetten verwacht per 1 januari 2026). Deze nieuwe wetten moeten gemeenten helpen bij de energietransitie. Zo wordt de gemeente het bevoegd gezag voor windparken tot 15 MegaWatt (MW) (Energiewet) en als warmtebedrijven in handen komen van lokale overheden (wet collectieve warmte), dan heeft de gemeente onder andere meer zeggenschap over de warmtetarieven. De RES Herijking is opgesteld naar de huidige inzichten in de wet- en

regelgeving. Als de inwerkingtreding later plaatsvindt dan gepland, is dat een risico voor de energietransitie.

1.3 De RES Herijking wordt niet of gewijzigd vastgesteld
Alle door de deelnemende overheden ingediende moties en amendementen worden in de stuurgroep RES besproken en gewogen. De stuurgroep bestaat uit alle wethouders van de deelnemende gemeenten, de gedeputeerde en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (namens de 4 berokken hoogheemraadschappen). Stedin is ook betrokken. Als in Houten moties en/of amendementen worden ingediend, worden de gevolgen hiervan teruggekoppeld aan de gemeenteraad door de wethouder duurzaamheid Wil Kosterman. Als een deelnemende overheid besluit om de RES Herijking niet of anders vast te stellen, dan is het uitgangspunt om zo lang mogelijk ambtelijk en bestuurlijk te blijven samenwerken. En wel op zo'n manier dat deze deelnemer op een later moment opnieuw kan aansluiten bij de RES regio. Als echter blijkt dat de deelnemer niet meer wil deelnemen aan de RES samenwerking, dan kan de stuurgroep besluiten om de deelnemer niet meer te betrekken bij de regionale besluitvorming. Maar zoals gezegd is dit niet het uitgangspunt en wordt alles in het werk gezet om de deelnemer betrokken te houden. In het najaar van 2025 wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de besluitvorming bij de individuele parlementen en de gevolgen daarvan voor de RES samenwerking.

1.4 Besluitvorming windontwikkeling provincie Utrecht
De provincie is het bevoegd gezag voor windparken vanaf 5MW. In januari 2024 heeft zij besloten van deze bevoegdheid gebruik te maken op locaties die de provincie heeft onderzocht. Hiermee wil zij eventuele uitval van duurzame opwekprojecten op andere locaties opvangen, zodat de realisatie van de 1,8TWh voor 2030 niet in gevaar komt. Deze opstelling van de provincie heeft echter geen gevolgen voor Houten omdat onze gemeente al voldoende bijdraagt aan de totale opgave voor duurzame opwek.

Participatie
Conform de afspraken uit de RES 1.0 vond er op regionaal niveau participatie plaats met regionaal georganiseerde stakeholders. De laatste was op 24 februari 2025. Hun input is meegenomen bij het opstellen van de RES Herijking. Daarnaast hebben wij de concept RES Herijking en planMER van 25 februari 2025 tot 9 april 2025 ter inzage gelegd evenals de daaraan voorafgaande Nota Reikwijdte Detailniveau (NRD). Het planMER gaat over de zoekgebieden voor wind- en zonneparken die nog niet zijn vergund of gerealiseerd.

Onze inwoners en stakeholders zijn over deze documenten geïnformeerd via onze website, gemeentenieuws, social media, via de website van de provincie en via de website van de RES. Het planMER is als bijlage 1 van de RES Herijking op pagina 35 opgenomen. Ook heeft commissie MER geadviseerd op plan MER (zie bijlage 2 op pagina 35). De RES regio heeft vervolgens gereageerd op het advies van de commissie MER (zie bijlage 3 op pagina 35). Op de NRD en de RES Herijking zijn zienswijzen van inwoners en stakeholders ontvangen die door de RES regio zijn beantwoord (zie bijlagen 4 en 5 op pagina 35 van bijgevoegde RES Herijking). Al deze reacties zijn al dan niet verwerkt in de RES Herijking en hebben geen invloed op de realisatie van onze zon- en windparken.

Aanvullend daarop vonden er de laatste jaren op lokaal niveau diverse participatietrajecten plaats over de opwek van duurzame elektriciteit en het aardgasvrij maken van Houten-Zuid. Deze participatietrajecten leidden op hun beurt tot besluitvorming dat als input heeft gediend voor de RES Herijking. Op die manier vond er indirect ook participatie plaats voor de RES Herijking.

Financiën en formatie
Dit besluit heeft geen financiële gevolgen voor de gemeente.

Communicatie
Tot op heden werd gesproken over de RES U16. In de praktijk is U16 een onbekend samenwerkingsverband, zowel binnen als buiten de regio. Om het samenwerkingsverband te verduidelijken, wordt daarom voortaan gesproken over de RES regio Utrecht.

Omdat de RES Herijking in grote mate de lijnen uit de RES 1.0 volgt, zal er geen aparte communicatie over de RES Herijking plaatsvinden. In plaats daarvan zal de communicatie over de RES Herijking worden opgepakt bij de projecten die voortvloeien uit de RES

Herijking. Uiteraard wordt de gemeentelijk website aangepast zodat de RES Herijking online terug te vinden is.

Het planMER is een bijlage van de RES Herijking en geeft inzicht in de milieueffecten van de zoekgebieden voor niet vergunde projecten. Het bevat zelf geen besluit of kaderstelling.

Voortgang

Na besluitvorming in alle 21 parlementen/gemeenteraden bespreekt de stuurgroep RES de uitkomst en bepaalt de koers om hier gezamenlijk mee om te gaan. U wordt hierover zo spoedig mogelijk geïnformeerd.

Na vaststelling gaan wij door met het faciliteren van de vergunde zonneparken de Knoest, de Heul en Oosterlaak en windpark Goyerbrug, zodat deze parken gerealiseerd worden. Daarnaast wordt in het kader van het regionaal onderzoek eind dit jaar duidelijk of het Amsterdam-Rijnkanaal als bovenlokale warmtebron geschikt is voor Houten.
Uiterlijk in 2029 wordt de voorliggende RES Herijking opnieuw geactualiseerd en ter besluitvorming aangeboden aan de 21 parlementen/gemeenteraden.

Evaluatie

De RES Herijking vormt de basis voor de regionale samenwerking op het gebied van duurzame opwek en warmtetransitie. Tussentijds worden alle initiatieven op het gebied van wind- en zonne-energie gemonitord evenals de uitkomsten van regionale onderzoeken die in het kader van de warmtetransitie worden uitgevoerd. De resultaten hiervan worden per initiatief of onderzoek vastgelegd in een tussenrapportages die aan elke gemeenteraad ter informatie wordt aangeboden.

Houten, 27 mei 2025

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Houten,

de secretaris,	de burgemeester,
R. van Netten	H.C. Heerschop

Bijlagen

RES regio Utrecht Herijking inclusief bijlagen (zie de linken op pagina 39)
1. Plan MER RES Herijking
2. Advies commissie MER op PlanMER RES Herijking regio Utrecht
3. Reactie op het advies van de commissie MER
4. Nota van beantwoording NRD
5. Nota van beantwoording RES Herijking inclusief planMER

Verantwoordelijke portefeuillehouders college

1e PoHo: Wil Kosterman
2e PoHo: n.v.t

Raadsbesluit

Voorstelnummer: 776016

Onderwerp
Regionale Energie Strategie (RES) Herijking regio Utrecht

De raad van de gemeente Houten heeft het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 27 mei 2025 gelezen en besluit:

1. De RES regio Utrecht Herijking vast te stellen

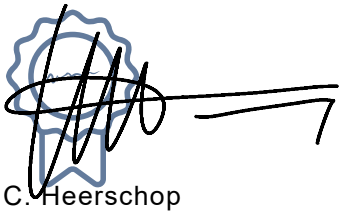
Dit is besloten in de openbare vergadering van de raad op 17 juli 2025.

De raad van de gemeente Houten,
De plv. griffier,

H. Khairouni

de voorzitter,

H.C. Heerschop